

# Beiușenii au aniversat Centenarul Marii Uniri!

Beiușul s-a aflat în centrul evenimentelor premergătoare Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918. Contribuția beiușenilor la făurirea României Mari a fost una semnificativă.

Cinci beiușeni s-au înscris voluntari în armata română: dr. Cornel Papp (notar public), Ghiță Cosma (apoi primar al orașului), Amos Borlan (avocat), Ioan Nestor (medic) și Eusebiu Ștefan. La 12 octombrie 1918, în casa lui Aurel Lazăr, Comitetul Executiv al Partidului Național Român elabora celebra Declarație de la Oradea, printre participanți aflându-se și fruntașul beiușean Ioan Ciordaș.

La 27 noiembrie 1918, în urma ordinului Consiliului Central Național Român, în Casinoul Român au loc alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918. Au fost aleși cu unanimitate de voturi următorii cinci reprezentanți ai cercurilor Beiuș și Vașcău: avocatul dr. Ioan Ciordaș din Beiuș, Ilarie Crișan, meseriaș din Beiuș, Teodor Cornea din Meziad, Atanasie Toader din Sighiștel și Lăpădat Cioflan din Ghighișeni. Elena Muntean și Elena Ardelean au reprezentat Reuniunea Femeilor Române din Beiuș și jur, fierarul Ioan Chidioșan a fost ales de Reuniunea Industriașilor din Beiuș, în timp ce deputații instituțiilor de învățământ din urbe au fost Victor Borlan, din partea gimnaziului superior greco-catolic, și Camil Selăgian, directorul școlii civile greco-catolice de fete. Din partea Filialei Fondului de Teatru din Beiuș pleca la Alba Iulia dr. Al. Ghera, iar din partea Casinoului român, dr. Gavril Cosma și Roman Cristian, Societatea de cântări „Lyra” fiind reprezentată prin Ioan Bușiția, dirijorul societății, și de Nicolae Bolcaș. Protopopul ortodox al Beiușului, Petru E. Papp, a reprezentat în Marea Adunare Națională Consistoriul eparhial din Oradea.

Un ultim eveniment memorabil care a permis marea zi a Unirii celei Mari și pe vecie este reintroducerea limbii române în gimnaziul greco-catolic din



Beiuș prin Decretul episcopului unit Dimitrie Radu din 23 noiembrie.

Pe lângă cei menționați mai sus ca delegați oficiali și cu drept de vot, la Adunarea de la Alba Iulia au mai plecat „50 de domni distinși și 40 de agricultori”, fapt relevat prin telegrama dr. avocat Pop Ioan în numele Consiliului Național Beiuș către Hotelul „Hungaria” din Alba Iulia unde se solicita „plăsarea lor”. Această impozantă delegație beiușeană de peste 100 de persoane a plecat cu trenul pe ruta Oradea, Salonta, Ciab, Arad, Alba Iulia, în ziua de vineri. Atmosfera din rândul grupului era entuziastă, cu toate că în gări ungerii îi întâmpinau cu împușcături și injurii, după cum o relataseră chiar unul dintre participanți, protopopul Petru E. Papp.

Dintre beiușenii prezenți în Orașul Unirii celei Mari, doi au fost aleși în Marele Sfat Național: dr. Ioan Ciordaș și protopopul ortodox Petru E. Papp. Ziua de 1 Decembrie 1918 a fost sărbătorită însă și la Beiuș într-un mod cu totul deosebit. Au avut loc apoi slujbe religioase, cuvântări emoționante și o serbare în fața liceului greco-catolic, unde a impresionat discursul distinsului profesor și istoric dr. Constantin Pavel. Seara a fost încununată de o retragere cu torțe și intonarea de cântece patriotice.

## Festivități la Centenar

Sâmbătă, 1 Decembrie 2018, festivitățile dedicate Centenarului Marii Uniri au început la sediul Primăriei, unde a fost dezvelită o placă aniversară dedicată delegaților beiușeni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Apoi, la Sala Mare a Primăriei, a avut loc ședința festivă a Consiliului Local, urmată de un spectacol aniversar. După intonarea Imnului de Stat și ceremoniile religioase, oficiate, pe rând, de reprezentanții cultelor ortodox și greco-catolic, au urmat câteva alocuțiuni, vorbitorii fiind protopopii Marian-Vasile Popa și Zorel Zima, senatorul Cornel Popa, deputatul Gheorghe Bogdan și primarul Petru Mlendea-Căluș. Semnificația Zilei de 1 Decembrie în istoria românilor și participarea beiușenilor la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia au fost evocate de profesorul Viorel Gavra, director adjunct al Colegiului Național „Samuil Vulcan”. În cadrul ședinței festive a Consiliului Local, titlul de Cetățean de Onoare al Municipiului Beiuș a fost acordat post-mortem protopopului greco-catolic Valeriu Hetco, participant la lupta pentru realizarea statului național român unitar. În numele ilustrului cleric beiușean, au primit diploma de Cetățean de Onoare nepoata Lucia-Maria Hetco-

Lungu și strănepotul Valentin Lungu. Părintele Zorel Zima, actualul protopop greco-catolic al Beiușului, a mulțumit pentru gestul de reparație morală făcut de Consiliul Local.

Programul artistic aniversar a cuprins momente oferite de membrii secției de canto a Școlii de Arte „Francisc Hubic” Oradea, Ansamblul „Muguri și mlădițe de teaur” al Casei de Cultură Beiuș, elevii Colegiului Național „Samuil Vulcan”, corurile reunite „Armonia” și „Ioan Bușiția” ale bisericilor ortodoxă și greco-catolică și de îndrăgitul cantautor Ducu Bertzi. Participanții la festivitățile de la Beiuș s-au deplasat apoi la Colegiul Național „Samuil Vulcan”, unde a fost dezvelită o placă omagială, în amintirea evenimentelor din preajma zilei de 1 Decembrie 1918, profesorul Ulpiu Traian-Bodea, președintele filialei locale a Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, ținând un emoționant discurs.

Ultima parte a programului aniversar de sâmbătă, 1 Decembrie, s-a desfășurat în centrul urbei, întâi la Monumentul Martirilor Bihorului, Ioan Ciordaș și Nicolae Bolcaș, unde au avut loc ceremonia depunerii de coroane, iar apoi în proximitatea Parcului Central, unde asistența a putut aplauda tradiționala paradă militară.

■ Dan ISPAS

## Subpiatră. Centenarul Marii Uniri

### Bucuria tuturor românilor

În anul 2018, în care aniversăm un secol de la constituirea României Mari, Parohia Subpiatră a organizat multiple activități culturale, educaționale și comemorative, cu participarea unor invitați și a tinerilor din localitate.

Activitățile au debutat în data de 24 ianuarie, cu proiectul catehetic „Mica Unire - bază a Marii Uniri”, susținut în colaborare cu Școala Gimnazială nr. 1 Hotar, unde învață elevii din localitatea Subpiatră. Având ca motto „Unitatea națională fă-o în inimi și de la sine se va scrie pe steag” (Nicolae Iorga), în perioada 1 august-8 septembrie, Parohia Subpiatră a găzduit a șaptea ediție a Școlii de vară, care s-a încheiat printr-un concurs parohial cu tema: „Tatăl nostru - rugăciunea unității creștine”.

În după-amiaza zilei de 14 octombrie, la invitația Primăriei și Consiliului Local Țețchea, de Ziua Recunoștinței, copiii și tinerii din Parohia Subpiatră au susținut, la Căminul Cultural din Țețchea, un recital de cântări creștin-ortodoxe și patriotice.

Activitățile au culminat la 1 Decembrie - Ziua Națională a României, când, după săvârșirea Sfintei Liturghii și a slujbei de Tedeum, copiii și tinerii, îmbrăcați în costume populare, au intonat imnul național și au interpretat cântece patriotice: Doamne, nu uita de noi, A sosit ziua dreptății, Treceți, batalioane române, Carpații. Preotul paroh a susținut cateheza Contribuția Bisericii la înfăptuirea Marii Uniri și a oferit credincioșilor Foaia parohială a Parohiei Subpiatră: Centenarul Marii Uniri - un popas de comemorare și recunoștință.

Bucuria evenimentului a fost sporită de prezența unui grup de copii din Sibiu, care, uniți prin rugăciune și cântare cu tinerii din Subpiatră, au mulțumit lui Dumnezeu pentru darul unității naționale. La final, s-a cântat Rugăciunea Domnească și colinde tradiționale locale: Colinda oii, Corinda vânătorului, Noi umblăm a colinda. Cei prezenți au primit stegulețe reprezentând drapelul național, cruciulițe, iconițe și o gustare ca semn al comunității frățești.

■ Pr. Lucian CRISAN

## Elevi de la Liceul „Aurel Lazăr” La Alba Iulia-n Cetate

De 1 Decembrie, cu ocazia Zilei Naționale a României și a Centenarului Marii Uniri, 10 elevi ai clasei a XII-a B de la Liceul Teoretic „Aurel Lazăr”, alături de prof. Livia Ghiurcuța, au avut ocazia de a păși pe urmele celor care cu 100 de ani în urmă puneau ultima piatră la temelie României Mari.

În dimineața zilei de 1 Decembrie, de la Oradea, delegația cu peste 150 de persoane a pornit cu 3 autocare, împreună cu primarul municipiului, Ilie Bolojan, consilierul pe pro-

blemele Centenarului Unirii, Grigore Morar, conducerea Societății Cultural - Patriotice „Avram Iancu” - filiala Oradea și „Cultul eroilor”, filiala Oradea reprezentat de Dan Poinar.

Lăzăriștii au pornit pe urmele eroului orădean și național, dr. Aurel Lazăr în casa căruia s-a semnat, la 12 octombrie 1918, cartea de identitate a națiunii române din Transilvania. Prezența în Sala Marii Uniri a biroului la care s-a alcătuit Declarația de independență a fost completată de întâlnirea cu membrii Monarhiei din România, prințul Paul și soția.



„Cuvintele sunt mult prea puține și sărăcicioase pentru a putea descrie ziua de 1 Decembrie 2018 de la Alba Iulia. Totuși, trebuie să spunem că niciodată nu ne-am simțit mai mândri că suntem români și

că putem să aducem un pios omagiu celor care au pus mai presus de orice interesele Țării pe care au făurit-o și ne-au lăsat-o nouă celor de azi pentru a o respecta și prețui”, afirmă lăzăriștii. ■

